4.2. Kevser Suresi ve Tefsiri

بِسْــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ ﴿٢﴾ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾

Rahmân ve Rahîm olan Allah´ın adıyla.
1. Biz sana kevseri verdik.
2. O halde, Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.
3. Asıl soyu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir.

Kevser suresi, Mushaf'taki sıralamada 108. iniş sırasına göre 15. suredir. Âdiyât suresinden sonra, Tekâsür suresinden önce Mekke'de inmiştir. Sure, adını ilk ayette geçen "Kevser" kelimesinden almıştır. Ayrıca "İnnâ A'taynâ" ve "Nahr" isimleri de verilmiştir. Üç ayettir. Kur'ân-ı Kerim'in en kısa suresidir.

Rahmân ve Rahîm olan Allah´ın adıyla.

﴿ اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ ﴿١﴾ ﴾

Kevser, çok hayır ve çokluk demektir. Çok değerli şeyler için de kullanılır. Tefsirlerde bitip tükenmez iyilik, risalet, vahiy, rahmet, mağfiret, bereket, cennetteki bir havuz ve İslam Dini gibi farklı şekillerde yorumlanmıştır.[35] Kevserden amaç, bir hayır ve iyilik değil, iyilik ve nimetlerin çokluğudur.

﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ ﴿٢﴾ ﴾

"O halde namaz kıl." denilmesi sahip olduğun nimetlerin şükrünü yerine getirmeye devam et, demektir. Kur'an'da Bakara suresinin 45. ayetinde sabır ve namaz ile Allah'tan (c.c.) yardım istenmesi öğütlenir. Namaz, Allah'ı (c.c.) anmaktır ve bu yönüyle temel bir ibadettir.

ARAŞTIRALIM

"Kevser" kavramının hangi anlamlara geldiğini çevremizdeki Tefsir kitaplarından araştıralım.

PAYLAŞALIM

"...Hiçbir günahkâr diğerinin günahını çekmez..."

(Zümer suresi, 7. ayet.)

Yukarıdaki ayetin anlamını düşünüp arkadaşlarınızla paylaşınız.

34 Fâtiha suresi, 5. ayet.
35 Râzî, Mefâtîhu'l-Gayb, C 23, s. 463-471.

NOT EDELİM

﴿ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُٓوا اَعْمَالَكُمْ ﴾٣٣

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin, Peygamber’e itaat edin. Amellerinizi boşa çıkarmayın.” (Muhammed suresi, 33. ayet)

Bazı müctehitler *“Namazdan kasıt beş vakit namazdır, bazıları da bayram”* demişlerdir. Bazıları da bundan kastın genel manada namaz olduğunu söylemişlerdir. Müfessirler ise “Nahr, *namazda* elleri bağlamak, namazda elleri kaldırarak tekbir getirmek, namaza başlarken, rükû ederken ve rükûdan kalktığında elleri kaldırmak” olduğunu söylerler. Bazılarına göre bununla kastedilen murad, Kurban bayramı namazı kılmak ve sonra kurban kesmektir. *Nahr* kelimesi ayetin bağlamı dikkate alındığında peygamberden kendisine bahsedilen hayırlar karşılığında tüm şükür biçimlerini karşılayan kurban ve namaz ibadetlerini yerine getirme anlamını içermektedir.[36]

Ayette kurban kesmek teşvik edilmiştir. Aynı şekilde herkesin kurban kesecek mali güce ulaşabilmek için çalışması ve bu ibadetin, sosyal dayanışmanın en güzel örneklerinden bir olduğu hatırlatılmıştır.

﴿ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴾٣

NOT EDELİM

“Gecenin bir kısmında uyanarak sana mahsus fazla bir ibadet olmak üzere teheccüd namazı kıl ki, Rabbin seni Makam-ı Mahmud’a ulaştırsın.”
(İsrâ suresi, 79. ayet)

Müşriklerden bazıları, “Muhammed kendisinden sonra yerine geçebilecek bir oğlu bulunmayan biridir. O ölünce adı-sanı kesilecek, biz de ondan kurtulacağız.” diyorlardı.[37] Onlar, Hz. Peygamberi kabile desteği olmadığı için güçsüz saymış ve erkek çocuğu olmadığı için ‘soyu kesik’ olarak nitelemişlerdir. Buna karşılık inen ayetler işin onların düşündüğü gibi olmadığına dikkat çekmiştir. *Ebter* kelimesi, ‘soyu kesik’ demek olduğu gibi her türlü hayırdan kesilmeyi, işin devamının gelmeyeceğini de içerir. Ayet, hayrın servet, mal ve evlat sahibi olmaktan ziyade güçlü bir düşünce, sağlam bir inanç ve sarsılmaz bir ahlak sahibi olmakla elde edilebileceğini anlatmıştır.[38]

Müşrikler, Peygamberimizin tevhid inancında ısrar ettiği sürece kabilenin ve şehrin bütün imkânlarından mahrum bırakılacağını düşünmüş, sırf kalabalık ve servet sahibi olmalarının haklı olmalarını sağlamayacağını anlayamamışlardı. Sure, Hz. Peygamberin şahsında doğru ve güzel davranışlarda bulundukları sürece mü’minlerin hayra ulaşacağını söyleyerek ümit verir. İnananlara buğzeden inkârcıların bu niyetlerini eyleme dökmeleri halinde bile sonuç alamayacaklarını belirtir.

36 bk. Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, C, 9, s. 6193.
37 Râzî, Mefâtîhu'l-Gayb, C 23, s. 478; Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meali Âlîsi ve Tefsiri, C 8, s. 4105.
38 Râzî, Mefâtîhu'l-Gayb, C 23, s. 481; Mehmet Vehbi, Hulasatu’l Beyan, C 15-16, s. 6590.

BİLGİ KUTUSU

Kur’an’ın indiği dönemde müslümanlar büyük zorluklar, maddî kayıplarla karşı karşıya kalıyorlar, işkence çekiyorlar ve hem fiziksel, hem de ekonomik baskı altında tutuluyorlardı. Müslümanların bu duasında yer alan yüce ideallerle, o dönemde çektikleri işkenceler arasındaki zıtlık, onların bu kritik dönemde bile ahlâkî yönden nasıl eğitildiklerini göstermektedir. İşte bu, her gerçek müminin ulaşmak için çalışması gereken yüce ahlakî seviyedir.

Suredeki “Ey Peygamber, Rabbin sana o kadar büyük iyilik yaptı ve o kadar büyük nimet verdi ki, şimdi onun için namaz kıl ve kurban kes!” emrinin, bütün Arabistan’daki müşriklerin kendi yaptıkları tanrılara ibadet etmekte ve onlar için kurban kesmekte iken indiğini düşünmek lazımdır. Burada müşriklerin tersine namaz ve kurban gibi ibadetlerin sadece Allah (c.c.) için olması gereği vurgulanıyor. Nitekim başka bir ayette şöyle buyrulur: **“De ki, namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm alemlerin Rabbı Allah (c.c.) içindir. O’nun hiçbir ortağı yoktur. Böyle emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.”**[39]

Resûlullah’ın (s.a.v.), Allah’ın (c.c.) emriyle kurban bayramı günü önce bayram namazı kılması sonra kurban kesmesi ve müslümanlara da böyle yapmalarını söylemesi bu ayetin bir gereğidir.

Onun ibadet ve uygulaması tabii olarak vahye dayanır. Ayette *şânieke* kelimesi kullanılmıştır. *Şânie, şe’n* kelimesinden olup ‘buğz ve düşmanlık etmek’ demektir. Dolayısıyla şanieke'den kasıt, özellikle Allah (c.c.) elçisi kimliğiyle Resûlullah’a ve vahye düşmanlık eden herkestir.

Hüve’l ebter (o ebterdir) buyruğu, o, Resûlullah’a *ebter* (kökten kesilmiş) diyor. Halbuki asıl ebter kendisidir, anlamına gelir.

Myanmar'da eziyet gördüğü için yurtlarından hicret eden Müslümanlar

39 En’âm suresi, 162-163. ayetler.